

Romupihoilta kohti kiertotaloutta

Vuoden 1976 raportissaan Euroopan komissiolle Walter Stahel ja Genevive Reday hahmottelivat suljetuissa silmukkoissa toimivaa taloutta (kiertotalous, circular economy) ja sen vaikutusta työpaikkoihin, taloudelliseen kilpailukykyyn, resurssien käytön tehokkuuteen ja jätteiden syntymisen ehkäisemiseen. Raportti julkaistiin kirjana vuonna 1981 (Stahel ja Reday-Mulvey [1981]: *Jobs for Tomorrow, the Potential for Substituting Manpower for Energy*). Stahelin ja Redayn käsittelemät tekijät muodostavat nykyisin kolme keskeistä kestävästä kehityksen pilaria, joita ovat tuotannon ekologinen, taloudellinen ja sosiaalinen yhteensopivuus. Mitchell-palkitussa artikkelissaan *The Product-Life Factor Stahel* (1982) vaati, että koko tuotteen elinkaari oli otettava huomioon jo suunnitteluvaiheessa, ja osoitti, millaisia mahdollisuuksia kiertotalous tarjosi yksityiselle sektorille. Tuotteen elinkaaren pää ei saanut olla enää hauta ja hävitys vaan uusi alku raaka-aineena tai uusiokäytössä.

Raaka-aineita ja tavaroita on toki kierrätetty ennen modernia terminologiaakin varsinkin jos raaka-aine on ollut arvokasta. Yhä uudelleen ja uudelleen ihmiskunta on takonut aseet auroiksi ja entisten kulttuurien jalometalliaarteet uusiksi kultti- ja statusesineiksi. Teknologian muutokset mullistivat myös varhaisempaa kiertotaloutta. Kun paperia tehtiin vielä lumpuista 1800-luvulle saakka, lumppujen kerääminen oli usein privilegioitua ja säädeltyä toimintaa ja jopa vientikiellot olivat Euroopassa yleisiä (Geuenich 1959). Teollinen aika vaikutti hetkeksi merkittävästi helpottavan raaka-aineiden niukkuutta, mutta tuotannon ja siten jätteen valtava kasvu on tuonut saatavuuden rinnalle uudet rajoitteet – ilmaston ja ympäristön.

Tämän numeron tutkimusartikkelissa Kati Toivanen tarkastelee suomalaisen romukaupan syntymistä järjestelmällisenä ammattikuntana, jossa kerätään ja lajitellaan rautaromua ja metalliromua sekä kuljetetaan ja toimitetaan sitä rauta- ja terästeollisuudelle sekä konepajoille noin vuodesta 1900 vuoteen 1930. Vuosisadan vaihteeseen mennessä teknologia ja liiketoimintaympäristö olivat kehittyneet niin paljon, että myös romukauppiat alkoivat näkyä virallisissa rekistereissä ja tulla siten myöhemmin historiantutkijan näkökenttään. Myös jättemateriaalia hyödyntävä liiketoiminta alkoi muuttua merkittävästi 1930-luvun alun laman jälkeen. 1930-luvun lopulla, ennen toisen maailmansodan alkua, romukauppiat kohtasivat tiukkenevaa sääntelyä. Toivanen keskittyy uuden ammatin kysyntään ja kokoon sekä yrittäjien asemaan. Artikkelin kolme keskeistä kysymystä ovat: Keitä olivat ensimmäiset suomalaiset romukauppiat? Miten he menestyivät? Miten romumateriaali liikkui 1900-luvun alussa?

Lisäksi numero sisältää Kari Leppälän erinomaisen mielenkiintoisen luovuuden, soittimien ja tekniikan historian välistä suhdetta pohtivan katsauksen ja Eerika Koskinen-Koviston ja Oula Seitsosen Koneen säätiön rahoittaman Piippumuistoja-hankkeen (2021–2023) päätöstilaisuuden seminaariraportin. Reijo Vallan ja Michal Halilan kirjoittamissa arvioissa liikutaan monen kesään kuuluvien harrasteiden eli pyöräilyn, autoilun ja populaarimusiikin parissa.

Olli Turunen
Päätoimittaja

Viitteet

Geuenich, Josef. 1959. *Geschichte der Papierindustrie im Düren-Jülicher Wirtschaftsraum*. Düren: Dürener Druckerei u. Verlag Carl Hamel.

Stahel, Walter R. 1982. "The Product Life Factor". *An Inquiry into the Nature of Sustainable Societies: The Role of the Private Sector (Series: 1982 Mitchell Prize Papers)*, NARC, 74–96.

Stahel, Walter R, ja Geneviève Reday-Mulvey. 1981. *Jobs for Tomorrow: The Potential for Substituting Manpower for Energy*. Vantage Press.

To cite this article: Olli Turunen, "Romupihoilta kohti kiertotaloutta" *Tekniikan Waiheita* 42, no. 1 (2024): 4–5. <https://doi.org/10.33355/tw.146296>

To link to this article: <https://doi.org/10.33355/tw.146296>